

RÉGI FORMA – ÚJ TARTALOM

Béla BOHÁCS

ABSTRACT

Akathistos is an ancient form of a prayer in Byzantine liturgical rite. The ancient form can be filled with a new content at any time. Thus, Akathistos of Blessing for Families has also been given a new content. The presented article will introduce this unique and very relevant prayer for families.

KEYWORDS: Akathistos. Prayer. Family. Trinity. Blessing.

BEVEZETÉS

Az imádság általános jellemzése, hogy az a lélek felemelkedése Istenhez. Az apostolok megtapasztalták ezt a lélek felemelkedést Mesterük életében, amikor imádkozni látták. Azonnal hozzá is fordultak a kéréssel: „Uram, taníts meg minket is imádkozni.”¹ A Miatyánk az a felülmúlhatatlan ima, amihez semmi ember által összeállított ima nem ér fel. Vannak azonban olyan alkalmak az Egyház, de a keresztény ember életében is, amikor valamilyen aktualitás kíséréséhez megfelelő, aktualizált imát várunk el. Ilyen aktualizált ima a *Családok megáldásáért* könyörgő akatisztosz is.

1. Az akatisztosz létrejöttének az előzményei

Az Eperjesi Főegyházmegyében a 2014-ik évet főpásztora, Mons. Babjak János érsek- metropolita, a Család évének hirdette ki (2014.január 6 – 2014.december 31).² Pásztorlevelében méltatta a család lelki értékeit az isteni alapítás és küldetés alapján: a család alapja a férfi és nő között megkötött felbonthatatlan szentségi házasság, a gyerek áldás elfogadása, a hitből fakadó imádság, szentáldozás és a sokszori megbocsájtás.

Rámutatott azonban a család veszélyeztetésére is és az isteni értékek sorvadására, sőt, sajnos, sok család esetében teljes elvesztésére is.

A család lelki értékeit megtartó, és a család veszélyeztetését elkerülő erőért a családtagoknak de a házastársaknak is imádkozniuk kel. A családokért való imába, kivétel nélkül be kellene kapcsolódnunk minden hívőnek is.

A Család évének a meghirdetése és főleg a családokért való imára való felhívás spontán módon sugalta a gondolatot, hogy a családokért imádkozni akarók egy olyan imát kapjanak kézhez, amelyik aktuális az év témájához és megfelel a bizánci szertartás lelkületének. A választás az akatisztosza esett.

Az akatisztosz szerzői: Mgr. Marek Kolesár (olvasd: Koleszár Márk), görögkatolikus pap. 1994 június 18-án Terebesen(Trebišov) szentelte pappá Mons. Hirka János, eperjesi megyés püspök. Több helyen teljesített papi szolgálatot, 2013-óta Lubovecen parókus.³

¹ Lk 11, 1.

² ABÚ : Obežník č.1/2014 (Az Eperjesi Gör.Kat. Érsekség 1.sz. körlevele).

³ GRADOŠ, J.: *Schematizmus gréckokatolíckej prešovskej archieparchie*. Prešov : Petra,n.o. Prešov, s. 258. ISBN 978-80-8099-061-9. 338 s.

Mgr. Drahomíra Kolesárová (olvasd: Drahomíra Koleszárová) Marek Kolesár (olvasd: Koleszár Márk) felesége.

PhDr. Valéria Juríčková (olvasd: Valéria Juricsková), az Eperjesi Egyetem bölcész kárán a szlovák – ukrán nyelv szakot végezte el. Ő az akatisztosz szlovák nyelvi és grammatikai helyességét kísérte figyelmesen és javasolta a megoldásokat.

2. Az akatisztosz felépítése

A Családok megáldásáért szóló akatisztosz az akatisztoszok hagyományos szerkezetét követi. A szokásos kezdet a Miatyánkig. A Mi Atyánk papi fennhangja után következik a tizenhárom kondák. Az első kondák refrénje szlovák nyelven: Presvätá Trojica, požehnaj naše rodiny svojou milost'ou. (Legszentebb) Szentháromság áld meg családjainkat kegyelmeddel. A következő tizenkét kondák refrénje a hármassal alleluja. A tizenharmadik kondákot háromszor ismétli a szöveg a hármassal (3) Alleluja refrénjével. Minden kondák után következik egy ikosz – összesen tizenkét (12) különböző ikosz. Minden ikosz három, négy verses kérés csoportból tevődik össze – ami összesen száznegyvennégy kérés. Az ikosz felépítése: a pap imája bevezető a következő kérés sorozat tartalmába. Minden ikosz felépítése: az első négy kérés csoport a mennyei Atyához a második négy kérés csoport az Istenfiához és a harmadik négy kérés csoport a Szentlélekhez esedezik áldásért a családokra. A tizenharmadik ikosz és kondák az első kondák és ikosz megismétlése. Mind a tizenhárom ikosznak a refrénje egyforma az első kondák refrénjével, majd az utolsó, tizenharmadik ikosz után ismétlődik az első kondák. A kondákok és ikoszok után következik az akatisztosz záróimája majd az elbocsájtó fejezi be az akatisztoszt.

A szerzők a Szűz Mária tiszteletére írt akatisztosz felépítését követték.

3. Az akatisztosz tartalma

Maga az akatisztosz elnevezése is utal a tartalmára: **A családok megáldásáért** fordul mennyi segítséért.

Az **első(1) kondák** elmondja, hogy az Úristen a teremtés hajnalán teremtette az első emberpárt saját küldetéssel. Ádám és Éva hivatásukat megtagadva és a Teremtő szavát be nem tartva hozták létre a világon a bűnt.⁴ De felhangzott már az ígéret is a Megváltóra, és a názáreti otthonon keresztül lépett világunkba Jézus Krisztus a Megváltó.

Az **első(1) ikosz** bevezeti az imádkozót az isteni igazságosság rejtekeibe. Isten törvényét nem lehet büntetés nélkül semmibe venni. A Földön elterjedt a büntetést érdemlő bűn. Isten vízőzönnel bünteti az emberiséget, amelyikből csak Noé menekül meg családjával, mert az Úr szavát előzőleg is és a bárka építése esetében is elfogadta és betartotta.⁵ A büntengerben a keresztényeknek a Szentcsalád a biztos menedék.

Az Atyához intézet kérések azokra családokra kéri az áldást, amelyek gyerekekkel a középpontjukban az Ő dicsőségére lettek teremtve.

Az Istenfiához intézet kérések a bűn felet való győzelemért és a bűnbánati élet megszerzésére, a közöttünk élő Krisztussal a nehézségek legyőzésére kéri az áldást.

A Szentlélekhez intézet kérések a hit bátor megvallására és a remény megtartására kéri az áldást a világ viharaiiban az élő forrásokat kereső családok részére.

A **második (2) kondák**, Ábrahám Istenbe vetett bizalmáról és az iránta való engedmességéről szól. Ezzel feleségének Sárának, de egész házanépének is példaképe lett. Ezek az erények, egyetlen gyermeke, Izsák fia feláldozásának a próbatevésén is átvezették.

A **második (2) ikosz** Isten nemzedékről-nemzedékre szálló gondviselését állítja az imádkozó elé. Ábrahám kiküldött szolgája kérésére Rebeka útra kel, hogy Izsák felesége le-

⁴ Gen 2-3.

⁵ Gen 7,1-17.

gyen. Ábrahám hűségéért egész családja erősen érzi Isten áldását. A Szent család is ezzel a bizalommal volt az Úr iránt.

Az Atyához intézet kérések azért kérik a családokra az áldást, hogy engedelmeskedjenek szavának és bátran megnyissák szívüket a vendégszeretnek.

Az Istenfiához intézet kérések a próbatételekben való kitartásra, a lelkiismeret tisztaságáért, a bűn divatjának és ármányságainak a felismerésére kérik az áldást.

A Szentlélek áldását azért szükséges kérni, hogy a családok felismerjék a Lélek közelében felfrissülésük kegyelmét és a félelem legyőzésének a fontosságát, de arra is, hogy örüljenek a Lélek közösségének és a róla való beszédnek.

A **harmadik (3) kondák** Jákobot mint saját életútjain az Isten áldását kereső személyt mutatja be. De az Úr csak a neki szánt sajátos úton tanította meg a férfias próbatételre, a kitartásra a Ráchélet és Liáért való szolgálatban.⁶ Ősatyja lett Izrael tizenkét(12)törzsének.

A **harmadik (3) ikosz** az Egyiptomi József esetét mutatja be. Bár jó szolgálatiért csak rabszolgaságot, hamis tanúság alapján börtönt és hálátlanságot kapott, nem keményítette meg a szívét és testvéreit családjaikkal az éhínség idején ellátta.⁷ Egyiptom forróságát a jóságának nedvével termékenyítette meg, hogy Egyiptom későbbben a Szent család menedéke legyen.

Az Atyához intézet kérések a keresztény apák megáldását kérik, hogy az apák a menyegyeri Atyához legyenek hasonlóak, legyenek engedelmesek, vágyakozzanak igazságban és hűségben élni.

Az Istenfiához intézet kérések a családok gyermek áldásáért, a bátorságért nem akadályozni a fogamzást, az okos családi életért és a testiség feletti uralomért könyörögnek.

A Szentlélek áldását olyan családok részére kéri, amelyeket hitükért gúnyolnak, másokat jobban szeretnek mint magukat, amelyek hála nélkül szolgálnak környezetüknek, és megvetik őket erkölcsi követelményeikért.

A **negyedik (4) kondák** a bibliai Noémi, Rút és Bóz⁸ esetén keresztül mutatja meg a különböző családi kötelékek igazi értékét, amelyeket a család tagjain keresztül kapnak a család tagok.

A **negyedik (4) ikosz** az ószövetségi Anna könnyeit és kéréseit az Úr fiú áldással - Sámuellel

ajándékozta meg. Anna fia életét az Úrnak ajánlotta fel, aki próféta küldetésre hívta meg. Sámuel nem tiporta porba⁹ az Isten igéjét, csak úgy mint József és Mária, akik szintén hűek maradtak az isteni ígékhez.

Az Atyához intézet kérések olyan családok megáldását kéri, amelyekben özvegyek is élnek, amelyek gyermekeik hálátlanságától szenvednek és ahol meghalt valamelyik családtag.

Az Istenfiához intézet kérések a szülőkre és a gyermekeikre kérik az áldást, hogy az egymás iránti kölcsönös tiszteletet és alázatot respektálják, tudják megosztani értékeiket és találjanak időt egymás látogatására.

A Szentlélek áldását azon családok részére kéri, amelyekben Mária lelkületű, bátor, osztozkodni tudó és Istennek élő anyák vannak.

Az ötödik (5) kondák Dávidnak az Uriás feleségével elkövetett házasságtörését és bűnének következményeit mutatja be. Dávid Nátán próféta figyelmeztetésére elismeri bűnét és bünbánatot tart.¹⁰

⁶ Gen 27-29.

⁷ Gn 37.39-40.

⁸ Rút 1-4.

⁹ 1 Sam 1-3.

¹⁰ 2 Sam 11-12.

Az ötödik (5) ikosz

Salamon király bölcsességet kért az Úrtól hogy népének szolgáljon vele. De az élvezetek utáni vágy megnyitatta vele ajtaját az ágyasai és azok bálványai előtt is. Ezzel beszenyezte a családi szentélyt és sokaknak rossz példát is mutatott.¹¹

Az Atyához intézet kérések a családok rabszolgai élvezetek elleni, a féltékenyek megnyugtatót, az irigység kerülését és a harag és a paráznság elleni erőt kéri.

Az Istenfiához intézet kérések családokban az igazságos cselekedetekre, az igazság követésére, az igazságos magatartásra és az igazság szeretteljes közlésére kéri az áldást.

A Szentlélek áldását a családokban arra kéri hogy a családok hűségben tartsanak ki jobban és rosszban egyaránt egymás mellett, maradjanak hűek a NEKI való életnek és annak amit egymásnak ígértek.

A hatodik (6) kondák

A hatodik kondák az engedelmség erényét hangsúlyozza, elsősorban Recháb fiainak a példáján.¹² Kiemeli Jézus engedelmségét is szüleinek és Mária engedelmségét Józsefnek.

A hatodik (6) ikosz

A Makabeus testvérek anyja a halál kapujában is buzdította fiait az Úr iránti hűséghez.¹³ A türelmes Jób is megállta a próbatételben a helyét, bár elveszítette családját, amit az Úr vissza adott neki.¹⁴ De a gyerekeik nem voltak náluk helytelenül az Isten helyén.

Az Atyához intézet kérések a betegetek ápoló, munkát vesztett, pénz és lakás hiánnyal küszködő családokra esdik az áldást.

Az Istenfiához intézet kérések az egymásra időt kereső családtagokra, kedvteléseiket nem előnybe helyezőkre, idejüket a szerencsejátékok és az alkoholt kísértését kerülő családokra kéri.

A Szentlélek áldását a családokban a médiák hamis információ felismerésére, a darabosság és a pizsokság eltávolítására, az anyagiasság legyőzésére és nem csak az evilági célok kitűzésére kéri.

A hetedik (7) kondák

A hetedik kondák az Isten igéjének megtestesüléséről szól.¹⁵ János Zakariás és Anna családjában látta meg a napvilágot, hogy tanúságot tegyen az Igéről¹⁶ és előkészítse útját a világban.

A hetedik (7) ikosz

Az Ige öröktől fogva előkészítette Mária szívében és testében földi lakását¹⁷. Mint hitetlen Bárány csodálatosan költözött és lakozott Mária és József családjában.¹⁸ József szíve pedig a Fiú műhelyében formálódott.¹⁹

Az Atyához intézet kérések a gyerekeiknek példaadó szülők megáldását kéri. Utána a család szeretet és áldozat készségére, közös imáira és közös tanúbizonyságaira kéri az áldást.

Az Istenfiához intézet kérések a családtagok példaadására, a családra mint az öröm forrására, és biztos hajlékára, valamint a családban az igazi szabadság lehetőség felismerésére kéri az áldást.

A Szentlélek áldását a családokban azokra kéri, akik felebarátjuk javát keresik, akik félelem nélkül ismerik be bűneiket, akik megbocsátanak és szabadon képesek a befogadásra.

¹¹ 1 Kir 3-11.

¹² Jer 35.

¹³ 2 Mak 7.

¹⁴ Jób 1.42

¹⁵ Jn 1, 14.

¹⁶ Lk 1, 57- 80.

¹⁷ Lk 1, 26-38

¹⁸ Jn 1,29.

¹⁹ Mt 1, 24.

Nyolcadik (8) kondák

A nyolcadik kondák szerint Jézus születése megzavarta a jólétben élők nyugalmát.²⁰ Nem csoda, hogy gyermekek gyilkosságához is vetemültek.²¹ A szent család meneküléssel védte Jézus életét.²² Kérjük Urunkat, hogy mentsen meg minket ezektől a szenvedésektől és nyomorúságoktól.

Nyolcadik (8) ikosz

A kánai menyegzőn meghívott vendégként vett rész Jézus és Mária. Mária észrevette a bor fogytával a vendéglátók szükség helyzetét. Kérésére Jézus első csodájával segítő kezet nyújtott a vendéglátóknak.²³

Az Atyához intézet kérések a családok szentségtörekvésére, a gyermekáldás elfogadására, a hajlandóságra a bántalmak megbocsátására és a kölcsönös alárendeltség elfogadására kéri az áldást.

Az Istenfiához intézet kérések a családi csalódások javítására, a felsülések megbocsátására, a helyes személyi szabadságra és a megváltozás támogatására kéri az áldást.

A Szentlélek áldását a családokban a példaadó szülőkre, a gyermekek szeretetben való érésére és kedveségére és a feltétel nélküli szeretetére kéri.

A kilencedik (9) kondák

Az testvéri szeretetnek köszönhetően az Úr pihenő helye Betánia volt. Márta és Mária bár különbözőek voltak, Jézus gyakori látogatása és jelenléte révén, szíveik változtak²⁴ és testvérük halála sem ingatta meg bennük a Jézusba vetett bizalmat és reményt.

A kilencedik (9) ikosz

A Zebedeus testvér pár anyja kéri Jézust, hogy fiai az ő királyságában a jobb és a bal oldalán ülhessenek. Jézus az anyjuknak nem válaszol, de testvérek megdorgálása után bemutatta,²⁵ mennyire tetszenek neki a lelkileg alázasok - kicsinyek.

Az Atyához intézet kérések a családok önzetlenségére és a kényelem kerülésére kér áldást, valamint védelmet kér az érzéketlen sértegetések és hatalomvágy uralására is.

Az Istenfiához intézet kérések feltűnést kerülő, az egymás szükségét látó, szolgálni kész és az alázas családok megáldását kéri.

A Szentlélek áldását azokra a családokra kéri, amelyek vágnak megvigasztalni a nincsteleneket, táplálni az éheseket, enyhítik az Isten után való szomjukat és azokra, akik Benned nyugalomra találnak.

Tizedik (10) kondák

A vakonszületett fiú szülei, félve a törvénytudóktól a fiúhoz érzett szeretet elé helyezték az emberi véleményeket.²⁶

Tizedik (10) ikosz

Sok szülő jött Jézushoz segítséget kérni szenvedő gyerekeiknek, követve Jairus és a Feníciai asszony példáját.²⁷ A szülők hitére válaszolva Jézus meggyógyította és felszabadította őket, összetörte ezzel a reménytelenség bilincseit.

Az Atyához intézet kérések a családok részére a nevelési bölcsességet, szívük Uruk felé fordulását, egymás áldását és világ előtti példájuk megáldását kéri.

Az Istenfiához intézet kérések a frissesség, a napi nehézségek elviselését, a remény megőrzését és a béke magtálalását kéri megáldani a családokban.

²⁰ Mt 2, 3.

²¹ Mt 2, 16-18.

²² Mt 2,13-15.

²³ Jn 1, 1-12.

²⁴ Lk 10, 38-42; Jn 11, 1-14.

²⁵ Mt 20, 20-28.

²⁶ Jn 9.

²⁷ Mk 5, 21-43; 7, 24-30.

A Szentlélek áldását kéri a családokra, hogy naponta közösen imádkozzanak, önmagukért is imádkozzanak, böjttölésel erősítsék imáikat és minden kezdeményezésüknek a Szentlélek legyen az értelme.

Tizenegyedik (11) kondák

A tékozló fiú kikérte apjától öröksége részét és önkényesen elpazarolta azt. Bár az apjától kapott anyagiakat elpredálta, de a bűnbánat lehetőségét el nem predálva megtartotta.²⁸ Saját bűneitől megalázva visszatért az atyai házba.

Tizenegyedik (11) ikosz

A tékozló visszatérése az apai szívet felvidította, de az idősebb testvért haragra gerjesztette. Apja irgalmasságát félreértette és azért nem tudta elfogadni testvére visszatérését,²⁹ bár apjuk egyformán szerette mindkettőjüket.

Az Atyához intézet kérések a tőle eltávolodott, visszatérni nem tudó, az Atyát keresni félő és tisztelni nem tudó családokra kéri az áldást.

Az Istenfiához intézet kérések a pazarló módszer ellen küzdő, az önzetlenséget gyakorló, a jóságot vég nélkül megvalósító családokra kéri az áldást.

A Szentlélek áldását azokra a családokra kéri, ahol a szeretetett bölcs módon gyakorolják, ahol a büntetés valóban magával hozza a javulást, ahol a nyíltság tartósan jelen van és ahol az igazságot nem rejtik véka alá.

Tizenkettedik (12) kondák

A mennyei Atya olyan nagy szeretettel volt irántam, hogy egyszülött Fiát adta, hogy mint fogadott gyermeke öröké éljek.³⁰

Tizenkettedik (12) ikosz

A szent Ötvened napján a Szentlélek életadó víz fakasztása által szülte az Egyházat,³¹ amely nagy családja tagjává a keresztség által lettem. Váljanak a családok valódi kis egyházak.

Az Atyához intézet kérések azért fohászkodnak, hogy a családokban a keresztség ne csak üres szertartás maradjon, hogy működjön bennük a szentségi élet, hogy az oltárról való Szent Kenyérrel táplálkozzanak és a bűnbánat szentsége bensőleg változtassa meg őket.

Az Istenfiához intézet kérések azért fohászkodnak, hogy a bűnbánat ereje megváltoztassa a családtagokat, hogy tudják egymást buzdítani, hogy közösen zarándokoljanak a szent helyekre és az ünnepeket mint szent napokat üljék meg.

A Szentlélek áldása kísérje a családokat, hogy keressék a mennyek országát, hogy másokat a hithez vezessenek, hogy a feltámadásról tanúskodjanak, és a te képmásodat sugározzák.

Tizenharmadik (13) kondák

Az utolsó kondák kéri az Atyától, hogy őrizze meg a családokat a gonosz támadásaitól, a világ hazugságaitól, a pénz hatalmának a kísértésétől, a test imádatától és a bűnös vágyaktól. Kéri az az Atyát, hogy fedje be a családokat Krisztus vérenek erejével, szabadítsa meg a bűntől, haláltól és a sától, hogy védőszárnyai alatt atyai jóságában találják meg a biztos menedéket.

A tizenharmadik (13) ikosz egyenlő az első ikosszal és az első kondák zárja a kondákok és ikoszok sorozatát.

A befejező ima azt kéri, hogy a családok a Szentháromság kegyelme révén visszatérjenek az isteni képre alkotott család képmásához.

A befejező imát az elbocsájtó követi.

²⁸ Lk 15, 20-32.

²⁹ Lk 15, 20-32.

³⁰ Jn 3, 16.

³¹ ApCsel. 2, 1-4.

BIBLIOGRÁFIA

1. KOLESÁR, M. - JURÍČKOVÁ, V. - KOLESÁROVÁ, D.: *Akatist požehnaní rodín*. Prešov : Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, 2014, p. 2-31. 31. p. ISBN 978-80-8099-082-4.
2. ABU: Obežník č.1/2014 (Az Eperjesi Gör.Kat. Érsekség 1.sz. körlevele).
3. GRADOŠ, J.: *Schematismus gréckokatolíckej prešovskej archieparchie*. Prešov : Petra, n. o. Prešov, p. 258. ISBN 978-80-8099-061-9. 338 p.